

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Αθήνα, 02-10-2020
Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/6679/02-10-2020

Α Π Ο Φ Α Σ Η 38/2020

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος στην έδρα της την 19-02-2020 μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν οι Γεώργιος Μπατζαλέξης, Αναπληρωτής Πρόεδρος, κωλυμένου του Προέδρου της Αρχής Κωνσταντίνου Μενουδάκου, το τακτικό μέλος της Αρχής Χαράλαμπος Ανθόπουλος και τα αναπληρωματικά μέλη Ευάγγελος Παπακωνσταντίνου και Εμμανουήλ Δημογεροντάκης, ως εισηγητής, σε αντικατάσταση των τακτικών μελών Κωνσταντίνου Λαμπρινουδάκη και Ελένης Μαρτσούκου αντίστοιχα, οι οποίοι, αν και εκλήθησαν νομίμως εγγράφως δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Στη συνεδρίαση παρέστησαν, με εντολή του Προέδρου, ο Γεώργιος Ρουσόπουλος, ειδικός επιστήμονας – ελεγκτής ως βοηθός εισηγητής και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών υποθέσεων της Αρχής, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα ακόλουθα:

Υποβλήθηκε στην Αρχή η υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3409/13-05-2019 καταγγελία του Α, η οποία αφορά λήψη αζήτητης πολιτικής επικοινωνίας (μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) για προώθηση της υποψηφιότητας του Β ως ... Φ.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την καταγγελία, ο καταγγέλλων έλαβε στις ..., στην

ηλεκτρονική του διεύθυνση, μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τον καταγγελλόμενο, το οποίο ήταν πολιτικού χαρακτήρα για σκοπούς προώθησης της ως άνω υποψηφιότητάς του για τις επικείμενες, κατά την επίμαχη περίοδο, αυτοδιοικητικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019, χωρίς – όπως ισχυρίζεται ο καταγγέλλων – να έχει οποιαδήποτε προηγούμενη σχέση μαζί του.

Η Αρχή, στο πλαίσιο εξέτασης της εν λόγω καταγγελίας, απέστειλε στον καταγγελλόμενο το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/3409-1/07-06-2019 έγγραφο με το οποίο ζητούσε τις απόψεις του επί των καταγγελλομένων, λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει η Αρχή για την πολιτική επικοινωνία.

Ο καταγγελλόμενος απάντησε στην Αρχή με καθυστέρηση με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5940/02-09-2019 έγγραφό του, στο οποίο αναφέρει συνοπτικά τα εξής:

- 1) Τα στοιχεία επικοινωνίας του καταγγέλλοντα αποκτήθηκαν νομίμως στο πλαίσιο προηγούμενης επαγγελματικής σχέσης.
- 2) Το από ... μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου απεστάλη εκ παραδρομής
- 3) Σε κάθε περίπτωση κατά την οποία κάποιος παραλήπτης δεν επιθυμούσε, να λαμβάνει ενημερώσεις σχετικά με την υποψηφιότητά του, υπήρχε η δυνατότητα να ζητήσει τη διαγραφή της ηλεκτρονικής του διεύθυνσης από τη λίστα παραληπτών μου, κατά τις διατάξεις του άρθρου 18 ΓΚΠΔ.
- 4) Προχώρησε στην αφαίρεση της ηλεκτρονικής διεύθυνσης του παραλήπτη από τη λίστα παραληπτών προώθησης της υποψηφιότητάς του.
- 5) Ήταν μεμονωμένο περιστατικό.

Στη συνέχεια, η Αρχή, με το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/7597/05-11-2019 έγγραφο της, κάλεσε τον καταγγελλόμενο σε ακρόαση κατά τη συνεδρίαση του τμήματος της Αρχής την 04-12-2019. Μετά από το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/8386/03-12-2019 αίτημα του καταγγελλόμενου η Αρχή με το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/8466/04-12-2019 έγγραφο της, κάλεσε εκ νέου τον καταγγελλόμενο σε ακρόαση κατά τη συνεδρίαση του τμήματός της την 11-12-2019, κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκαν η ανωτέρω αναφερόμενη καταγγελία καθώς και η γενική πρακτική που ακολουθήθηκε για την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα με ηλεκτρονικά μέσα. Ο καταγγελλόμενος,

δεν παρέστη στη συνεδρίαση, αλλά εξέθεσε τις απόψεις του εγγράφως με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/8667/11-12-2019 υπόμνημα. Στο εν λόγω υπόμνημα, επιπλέον του αρχικού εγγράφου, αναφέρονται τα εξής:

- 1) Έχει δημιουργήσει μία προσωπική λίστα παραληπτών, η οποία σε μεγάλο βαθμό ταυτίζεται με την επαγγελματική λίστα παραληπτών, με κίνδυνο να γίνει κάποιο “ανθρώπινο” λάθος, το οποίο σε καμία περίπτωση δεν είναι σκόπιμο.
- 2) Ο καταγγέλλων έλαβε πράγματι μήνυμα, άσκησε αντίρρηση, η οποία ικανοποιήθηκε, με αφαίρεση της ηλεκτρονικής του διεύθυνσης από τη λίστα παραληπτών.
- 3) Η εταιρία του καταγγελλόμενου (με την επωνυμία «B ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε.», και με το δ.τ. «...») εκδίδει και διαχειρίζεται τα κοινόχρηστα της πολυκατοικίας στην οποία διαμένει ως ενοικιαστής ο καταγγέλλων. Ο καταγγελλόμενος γνωρίζει προσωπικά τον διαχειριστή της πολυκατοικίας. Ο καταγγέλλων έδωσε το e-mail του στην εταιρεία κοινοχρήστων ώστε να λαμβάνει τα ειδοποιητήρια των κοινοχρήστων οφειλών του διαμερίσματος αυτού καθώς και τις αποδείξεις πληρωμής. Το e-mail του σημειώθηκε στα στοιχεία του διαμερίσματος μαζί με το e-mail του ιδιοκτήτη. Καθώς από τα δύο e-mail δεν προκύπτει ο κύριος/κάτοχος τους, ο καταγγελλόμενος το πρόσθεσε στη λίστα του, νομίζοντας ότι απευθύνεται σε άλλο πρόσωπο. Συνεπώς, ενήργησε έχοντας την πεποίθηση ότι απευθύνεται σε άλλο παραλήπτη, του οποίου έχει την έγκριση και τον γνωρίζει προσωπικά.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των στοιχείων του φακέλου, την ακροαματική διαδικασία και αφού άκουσε τον εισηγητή και το βοηθό εισηγητή, ο οποίος αποχώρησε μετά τη συζήτηση της υπόθεσης και πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης, και μετά από διεξοδική συζήτηση

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρθρ. 4 στοιχ. 7 του Γενικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών

(εφεξής, Κανονισμός), ο οποίος είναι σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018, ως υπεύθυνος επεξεργασίας ορίζεται *«το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»*.

2. Το ζήτημα, της πραγματοποίησης μη ζητηθεισών επικοινωνιών με οποιοδήποτε μέσο ηλεκτρονικής επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης προϊόντων ή υπηρεσιών και για κάθε είδους διαφημιστικούς σκοπούς, ρυθμίζεται στο το άρθρο 11 του ν. 3471/2006 για την προστασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, μία τέτοια επικοινωνία επιτρέπεται μόνο εφόσον ο συνδρομητής συγκατατεθεί εκ των προτέρων ρητώς. Κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με το άρθ. 11 παρ. 3 του ν. 3471/2006, τα στοιχεία επαφής ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που αποκτήθηκαν νομίμως, στο πλαίσιο της πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών ή άλλης συναλλαγής, μπορούν να χρησιμοποιούνται για την απευθείας προώθηση παρόμοιων προϊόντων ή υπηρεσιών του προμηθευτή ή για την εξυπηρέτηση παρόμοιων σκοπών, ακόμη και όταν ο αποδέκτης του μηνύματος δεν έχει δώσει εκ των προτέρων τη συγκατάθεση του, υπό την προϋπόθεση ότι του παρέχεται κατά τρόπο σαφή και ευδιάκριτο η δυνατότητα να αντιτάσσεται, με εύκολο τρόπο και δωρεάν, στη συλλογή και χρησιμοποίηση των ηλεκτρονικών του στοιχείων και αυτό κατά τη συλλογή των στοιχείων επαφής, καθώς και σε κάθε μήνυμα, σε περίπτωση που ο χρήστης αρχικά δεν είχε διαφωνήσει σε αυτή τη χρήση.
3. Ειδικά για την πολιτική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Αρχής σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων με σκοπό την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη τόσο το άρθρο 11 του ν. 3471/2006, όσο και την Οδηγία 1/2010 της Αρχής για την πολιτική επικοινωνία αλλά και το Γενικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ο οποίος είναι σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018, ισχύουν τα εξής:

Η πολιτική επικοινωνία¹ ενδιαφέρει από την άποψη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, πραγματοποιείται σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο, προεκλογική ή μη, από πολιτικά κόμματα, βουλευτές, ευρωβουλευτές, παρατάξεις και κατόχους αιρετών θέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση ή υποψηφίους στις βουλευτικές εκλογές, τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα πρόσωπα αυτά καθίστανται υπεύθυνοι επεξεργασίας, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679, άρθρο 4, στοιχ. 7) εφόσον ορίζουν το σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας. Για παράδειγμα, όταν οι βουλευτές ή οι υποψήφιοι βουλευτές λαμβάνουν δεδομένα από τα πολιτικά κόμματα και τα επεξεργάζονται για προσωπική τους πολιτική επικοινωνία, καθίστανται και αυτοί υπεύθυνοι επεξεργασίας. Με την ιδιότητα αυτή και με βάση την αρχή της λογοδοσίας² πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την τήρηση των υποχρεώσεών τους και των κανόνων επεξεργασίας.

4. Όταν η πολιτική επικοινωνία πραγματοποιείται με χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, μέσω δημοσίων δικτύων επικοινωνίας, όπως είναι η περίπτωση μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), η επικοινωνία προϋποθέτει, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 ν. 3471/2006, όπως ισχύει, την προηγούμενη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου, όπως ισχύει.
5. Επιτρέπεται η πολιτική επικοινωνία με χρήση ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων μόνο εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
  - (α) Τα στοιχεία επικοινωνίας έχουν αποκτηθεί νομίμως στο πλαίσιο προηγούμενης, παρόμοιας επαφής με τα υποκείμενα των δεδομένων, και το υποκείμενο κατά τη συλλογή των δεδομένων ενημερώθηκε για τη χρήση τους με σκοπό την πολιτική επικοινωνία, του δόθηκε η δυνατότητα να εκφράσει αντίρρηση για αυτή τη χρήση αλλά δεν την εξέφρασε. Η προηγούμενη επαφή δεν

---

¹ Βλέπε ορισμό στο άρθρο 1 παρ. 2 της οδηγίας 1/2010 της Αρχής

² Όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παρ. 2 του ΓΚΠΔ

είναι απαραίτητο να έχει αμιγώς πολιτικό χαρακτήρα, π.χ. είναι νόμιμη η αποστολή μηνυμάτων όταν τα στοιχεία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου συλλέχθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενης πρόσκλησης για συμμετοχή σε κάποια εκδήλωση ή δράση, ανεξαρτήτως του πολιτικού χαρακτήρα της. Αντιθέτως, δεν θεωρείται ότι συνιστά παρόμοια επαφή και δεν είναι νόμιμη η χρήση των ηλεκτρονικών στοιχείων επικοινωνίας προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας όταν τα στοιχεία αυτά αποκτήθηκαν στο πλαίσιο επαγγελματικής σχέσης, όπως για παράδειγμα η χρήση του αρχείου πελατών από υποψήφιο βουλευτή. (β) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκεί το δικαίωμα αντίρρησης με τρόπο εύκολο και σαφή, και αυτό σε κάθε μήνυμα πολιτικής επικοινωνίας. Σε κάθε επικοινωνία απαιτείται να αναφέρεται ευδιάκριτα και σαφώς η ταυτότητα του αποστολέα ή του προσώπου προς όφελος του οποίου αποστέλλεται το μήνυμα, καθώς επίσης και μια έγκυρη διεύθυνση στην οποία ο αποδέκτης του μηνύματος μπορεί να ζητεί τον τερματισμό της επικοινωνίας.

6. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο καταγγελλόμενος, βάσει των ανωτέρω, πραγματοποίησε, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, πολιτική επικοινωνία με αποστολή μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Ως εκ τούτου, η νομιμότητα της αποστολής εξασφαλίζεται μόνο εάν έχουν τηρηθεί τα αναφερόμενα στις ανωτέρω Σκέψεις 4, 5. Από τις απαντήσεις του υπευθύνου επεξεργασίας προκύπτουν τα εξής:
7. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είχε λάβει προηγούμενες συγκαταθέσεις του προσώπου στο οποίο απέστειλε μήνυμα πολιτικής επικοινωνίας. Επίσης, τα στοιχεία επικοινωνίας του παραλήπτη του μηνύματος δεν είχαν περιέλθει στην κατοχή του στο πλαίσιο προηγούμενης παρόμοιας επαφής μαζί του. Αντιθέτως, τα προσωπικά του στοιχεία αποκτήθηκαν στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητας του υπευθύνου επεξεργασίας, μέσω της εταιρείας που διατηρεί. Τα στοιχεία είχαν αποκτηθεί για άλλο σκοπό και συγκεκριμένα την έκδοση κοινοχρήστων. Το επιχείρημα του υπευθύνου επεξεργασίας ότι το e-mail του καταγγέλλοντος σημειώθηκε στα στοιχεία του διαμερίσματος μαζί με το e-mail του ιδιοκτήτη, δεν γίνεται κατ' αρχήν δεκτό καθώς δεν προσκομίζονται στοιχεία

για την τεκμηρίωσή του, πέραν του υπομνήματος. Περαιτέρω, ακόμα κι αν γίνει δεκτό, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν νομιμοποιείται να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία που τηρούνται στα συστήματα αρχειοθέτησης της εταιρείας του, για τους δικούς του σκοπούς ως υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος.

8. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν προσδιόρισε στην Αρχή τον ακριβή αριθμό των μηνυμάτων τα οποία εστάλησαν.
9. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρείχε στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμα εναντίωσης με τρόπο εύκολο και σαφή. Μάλιστα, ο καταγγέλλων άσκησε δικαίωμα εναντίωσης και ο υπεύθυνος επεξεργασίας ανταποκρίθηκε.
10. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας συνεργάστηκε με την Αρχή απαντώντας στα έγγραφα για διευκρινίσεις, έστω και με αρχική καθυστέρηση. Παρείχε όμως πληροφορίες με τα υπομνήματά του κυρίως ως προς τη συγκεκριμένη καταγγελία.
11. Δεν έχει επιβληθεί στο παρελθόν διοικητική κύρωση στον υπεύθυνο επεξεργασίας από την Αρχή.

Βάσει των ανωτέρω, η Αρχή κρίνει ομόφωνα ότι, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 3471/2006 συντρέχουν οι προϋποθέσεις επιβολής σε βάρος του υπεύθυνου επεξεργασίας, με βάση το άρθρο 13 του ν. 3471/2006 σε συνδυασμό με το άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 και με το άρθρο του 84 ν. 4624/2019, της διοικητικής κύρωσης που αναφέρεται στο διατακτικό της παρούσας, η οποία κρίνεται ανάλογη με τη βαρύτητα της παραβάσεως.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:

Επιβάλλει, στον Β το αποτελεσματικό, αναλογικό και αποτρεπτικό διοικητικό χρηματικό πρόστιμο που αρμόζει στην συγκεκριμένη περίπτωση σύμφωνα με τις

ειδικότερες περιστάσεις αυτής, ύψους δύο χιλιάδων ευρώ (2.000,00) ευρώ, για την ως άνω διαπιστωθείσα παραβίαση του άρθρου 11 του ν. 3471/2006.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Γεώργιος Μπατζαλέξης

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου